

แบบฟอร์มโครงการสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ของหน่วยงาน
ที่ร่วมสนองพระราชดำริ งบประมาณแผ่นดิน ในปีงบประมาณ 2563
ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)
หน่วยงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1. ชื่อโครงการ : การปกป้องทรัพยากรพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วิธีการดำเนินการ

กิจกรรมของโครงการ	วิธีดำเนินการ	การประเมินผล
1. การอบรมเพื่อให้ ความรู้ด้านการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ ยั่งยืนของพืชพื้นถิ่นแก่ ชุมชนรอบศูนย์ฯ	ประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน เพื่อเชิญชวน เกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมรับฟังข้อมูล ความรู้ และแนวทางด้านการอนุรักษ์และการใช้ ประโยชน์ที่ยั่งยืนของพืชพื้นถิ่น	ร้อยละความพึงพอใจของ ผู้เข้าร่วมอบรม
2. การปลูกจิตสำนึก ให้กับชุมชนมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ป่า	ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า และเห็น ความสำคัญของพืชพื้นถิ่นแต่ละชนิด โดยร่วมกัน พัฒนาทางเดินเท้า เพื่อเข้าไปศึกษาพรรณพืชต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอัน เนื่องมาจากพระราชดำริฯ	ระยะทางเดินเท้าไม่น้อยกว่า 1,000 เมตร
3. จัดทำที่นั้งสำหรับ พักผ่อนในเส้นทางเดิน เท้า	ให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำที่นั้งพักแบบธรรมชาติ ใน พื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก พระราชดำริฯ ระยะทางประมาณ 1,500 เมตร โดยรบกวนธรรมชาติน้อยที่สุด	จำนวนที่นั้งพักในเส้นทาง ศึกษาธรรมชาติ ไม่น้อยกว่า 5 แห่ง
4. พัฒนาระบบจ่ายน้ำ	ดำเนินการพัฒนาระบบจ่ายน้ำ เพื่อรดน้ำและดูแล ต้นไม้พันธุ์พื้นเมือง และต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย	จำนวนระบบจ่ายน้ำ 2 ระบบ
5. จัดหาต้นไม้พันธุ์พื้น ถิ่นของจังหวัดบุรีรัมย์ และปลูกทดแทนส่วนที่ เสียหาย	ดำเนินการจัดซื้อต้นไม้พันธุ์พื้นถิ่นที่เป็นสัญลักษณ์ ของจังหวัดบุรีรัมย์ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมปลูก ทดแทนส่วนที่เสียหาย เพื่อให้ชุมชนรู้จักและรู้ คุณค่าของต้นไม้ประจำถิ่น	ต้นไม้ประจำถิ่นจังหวัด บุรีรัมย์และต้นไม้ประจำ มหาวิทยาลัย จำนวน 15 ต้น
6. อบรมพัฒนาอาชีพ เพื่อลดการใช้ประโยชน์ จากป่าอนุรักษ์	ดำเนินการฝึกอบรมอาชีพ เพื่อลดการเข้ามาใช้ ประโยชน์จากป่าอนุรักษ์ฯ ทั้งอาชีพระยะสั้น ได้แก่ การเพาะเห็ด และอาชีพระยะยาว ได้แก่ การเพาะกล้าไม้เศรษฐกิจเชิงพาณิชย์	

สถานที่ดำเนินการ

- ศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง พื้นที่ป่าอนุรักษ์ฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- ศาลากลางบ้าน บ้านหนองขุนปราบน้อย บ้านหนองขุนปราบใหญ่ บ้านโนนยานาง

ผลการดำเนินงาน

1. การฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของพืชพื้นถิ่นแก่ชุมชนรอบศูนย์ฯ

1.1 มีผู้เข้าร่วมอบรมจากหมู่บ้านหนองขวาง หมู่บ้านสำโรง และหมู่บ้านหนองขุนปราบ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 100 คน

1.2 มีการบรรยายเรื่องพันธุ์พืชในโครงการ อพ.สธ. ศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน และการฝึกปฏิบัติการศึกษาระบบนิเวศป่าอนุรักษ์พื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฯ ในศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1.3 ชุมชนรอบศูนย์ฯ มีความรู้เรื่องพรรณไม้ การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พืชพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน

1.4 ชุมชนเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยและคนรอบป่า ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และเห็นคุณค่าและความสำคัญของป่า มากกว่าการใช้ประโยชน์ส่วนตน

ภาพที่ 1 ป่าอนุรักษ์ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการดำเนินงาน

การฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์

การบรรยายเรื่องพรรณไม้ในป่าอนุรักษ์

การมอบต้นไม้ให้เกษตรกรเพื่อนำไปปลูกป่า

ภาพที่ 2 กิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของพืชพื้นถิ่นแก่ชุมชนรอบศูนย์ฯ

2. การปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้ประโยชน์จากป่าอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และร่วมวางแผนการจัดทำเส้นทางเดินเท้าเพื่อศึกษาพรรณไม้ในโครงการ ตลอดจน การร่วมแรงพัฒนาทางเดิน จนเสร็จสิ้นตามระยะทาง ช่วงที่ 1

สภาพเส้นทางศึกษาธรรมชาติก่อนดำเนินงาน

ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนเส้นทางเดินเท้า

ภาพที่ 3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนเส้นทางศึกษาพรรณไม้ ในโครงการป่าอนุรักษ์ฯ

ผู้บริหารและคณาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร ร่วมวางแผนเส้นทางเดินป่า

ผู้บริหารและคณาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร สำรวจเส้นทางเดินป่า

แผ่นหินทรายตัด ใช้วางทำทางเดิน

เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติที่วางเสร็จเรียบร้อยแล้ว

คณะผู้บริหารระดับสูง ตรวจสอบเยี่ยมโครงการ

คณาจารย์ร่วมศึกษาธรรมชาติ

ภาพที่ 4 การดำเนินงานเพื่อจัดทำเส้นทางศึกษาพรรณไม้ ในโครงการป่าอนุรักษ์

3. จัดทำที่นั่งสำหรับพักผ่อนในเส้นทางเดินเท้า จำนวน 6 ชุด ได้แก่บริเวณทางเข้า จำนวน 1 ชุด และระหว่างทางเดินเท้า จำนวน 5 ชุด

จัดหาโต๊ะและเก้าอี้ในทางเดินป่า

การวางโต๊ะนั่งพักในจุดที่กำหนดในเส้นทางเดินป่า

โต๊ะและเก้าอี้บริเวณทางเข้าด้านหน้าเส้นทางเดินป่า

โต๊ะและเก้าอี้บริเวณทางเข้าด้านหน้าเส้นทางเดินป่า

ภาพที่ 5 จัดทำที่นั่งสำหรับพักผ่อนในเส้นทางเดินเท้า

4. พัฒนาระบบจ่ายน้ำ ดำเนินการจัดทำระบบให้น้ำต้นไม้พันธุ์พื้นถิ่นของจังหวัดบุรีรัมย์ คือ ต้นแปะ และต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย ได้แก่ ต้นคูณ และต้นตะแบก จำนวน 2 ชุด โดยการติดตั้งเสาไฟและ เดินสายไฟ ไปยังบ่อเก็บน้ำสาขาประมง เพื่อให้ปั้มน้ำสามารถทำงานได้

แนวปลูกต้นไม้พันธุ์พื้นถิ่นและต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย

โดยการติดตั้งเสาไฟและ เดินสายไฟ

ภาพที่ 6 พัฒนาระบบจ่ายน้ำ

5. จัดหาต้นไม้พันธุ์พื้นถิ่นของจังหวัดบุรีรัมย์ และปลูกทดแทนส่วนที่เสียหาย จำนวนทั้งสิ้น 6 ต้น โดยปลูกทดแทนต้นไม้ที่ตาย บริเวณสาขาประมง จำนวน 4 ต้น และปลูกใหม่ บริเวณทางเข้าเส้นทางศึกษาพรรณไม้ในป่าโครงการอนุรักษ์ จำนวน 2 ต้น

ภาพที่ 7 กิจกรรมการปลูกต้นไม้พันธุ์พื้นถิ่นทดแทนเพื่อการอนุรักษ์

6. การฝึกอบรมการเพาะพันธุ์กล้าไม้เศรษฐกิจเชิงพาณิชย์ และสร้างอาชีพด้านการเกษตรในครัวเรือน ได้ฝึกอบรมเกษตรกร เกี่ยวกับการเพาะพันธุ์กล้าไม้เศรษฐกิจ ประกอบด้วย ต้นประดู่ ต้นแดง ต้นยางนา ต้นตะเคียน ต้นมะค่าโมง และต้นพุง ซึ่งถือว่า เป็นต้นไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ และเกษตรกรเล็งเห็นช่องทางที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต ซึ่งผลผลิตจากโครงการนี้ มหาวิทยาลัยสามารถนำต้นไม้ที่ได้จากการเพาะเข้าไปปลูกเพิ่ม ในบริเวณป่าอนุรักษ์ฯ จำนวน 1,000 ต้น นอกจากนั้นยังสามารถสนับสนุนกล้าไม้เศรษฐกิจที่ได้จากโครงการส่งเสริมการเพาะพันธุ์เชิงพาณิชย์ แก่ชุมชน จำนวน 500 ต้น ได้แก่ ต้นพุง ประดู่

ยางนา และต้นแดง เพื่อปลูกป่าสาธารณะ บ้านสำโรง ตำบลพรสำราญ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อการอนุรักษ์ต่อไป

ภาพที่ 8 การฝึกอบรมการเพาะพันธุ์กล้าไม้เศรษฐกิจเชิงพาณิชย์

ภาพที่ 9 การปลูกป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมของคณะวิทยาการจัดการร่วมกับชุมชน

การขยายผลโครงการเพื่อประโยชน์สู่ชุมชน

จากกิจกรรมการฝึกอบรมการเพาะพันธุ์กล้าไม้เศรษฐกิจเชิงพาณิชย์ และเพื่อสร้างอาชีพด้านการเกษตรในครัวเรือน ซึ่งผลผลิตจากโครงการนี้ มหาวิทยาลัยสามารถนำต้นไม้ที่ได้จากการเพาะชำไปปลูกเพิ่ม ในบริเวณป่าอนุรักษ์ฯ จำนวน 1,000 ต้น นอกจากนั้นยังสามารถสนับสนุนกล้าไม้เศรษฐกิจที่ได้จากโครงการส่งเสริมการเพาะพันธุ์เชิงพาณิชย์ แก่ชุมชน จำนวน 500 ต้น ได้แก่ ต้นพยูง ประดู่ ยางนา และต้นแดง เพื่อปลูกป่าสาธารณะ บ้านสำโรง ตำบลพรสำราญ อำเภอดุสิต จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อการอนุรักษ์ต่อไป

ภาพที่ 10 กิจกรรมการปลูกต้นไม้ถวายเป็นพระราชกุศล ในหลวงรัชการที่ ๙ ณ ศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง และป่าชุมชนบ้านสำโรง ตำบลพรสำราญ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

1. ด้านการจัดการทั่วไป มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 91.00 โดยมีรายละเอียด ดังนี้
  - 1.1 รูปแบบการประชาสัมพันธ์มีความเหมาะสม มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 90.63
  - 1.2 ช่วงเวลาในการประชาสัมพันธ์มีความเหมาะสม มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 85.45
  - 1.3 สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 90.33
  - 1.4 ความพร้อมของอุปกรณ์วัสดุทัศนูปกรณ์ มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 90.34
  - 1.5 ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 95.00
  - 1.6 อาหารกลางวัน และอาหารว่าง มีความเหมาะสม มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 90.83
2. ด้านความรู้และการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 95.00 โดยมีรายละเอียด ดังนี้
  - 2.1. ความน่าสนใจในหัวข้ออบรม มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 96.51
  - 2.2 ได้รับความรู้หรือมุมมองใหม่ๆ เพิ่มเติม มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 92.12
  - 2.3 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมเสวนา มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 96.67
  - 2.4 ได้แนวทางการแก้ไขปัญหา มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 95.23
  - 2.5 สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ มีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 96.49

ข้อเสนอแนะในการโครงการ

เกษตรกรรมข้อเสนอในการฝึกอบรมครั้งต่อไปจำนวน 2 ข้อ ได้แก่

1. อยากรให้ขยายผลโครงการเพาะกล้าไม้เชิงเศรษฐกิจ ให้กับชุมชน โดยการสนับสนุนเรื่องเมล็ดพันธุ์ และวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นบางอย่าง เนื่องจากชุมชนเล็งเห็นว่าสามารถจำหน่ายกล้าไม้เป็นอาชีพได้ และมีสถานที่จำหน่ายซึ่งเป็นที่ส่วนรวมที่สามารถใช้ประโยชน์ ร่วมกันในชุมชนได้
2. อยากรให้มรการอบรมเรื่องการเพาะขยายพันธุ์เห็ดป่า เช่น เห็ดปลวก เพื่อลดการเก็บจากธรรมชาติ